

Bruxelles, 29. svibnja 2019.
(OR. en)

9686/19

SOC 389
EMPL 290
SAN 272

NAPOMENA

Od:	Odbor stalnih predstavnika (dio 1.)
Za:	Vijeće
Br. preth. dok.:	9574/19
Predmet:	Promjene u svijetu rada: promišljanja o novim oblicima rada i učincima na sigurnost i zdravlje radnika – nacrt zaključaka Vijeća

S obzirom na sastanak Vijeća EPSCO 13. lipnja 2019. za delegacije se u prilogu nalazi Nacrt zaključaka Vijeća o navedenom predmetu kako ga je odobrio Odbor stalnih predstavnika (dio I.) 29. svibnja 2019.

Promjene u svijetu rada: promišljanja o novim oblicima rada i učincima na sigurnost i zdravlje radnika

Nacrt zaključaka Vijeća

PODSJEĆAJUĆI DA

1. Skupnim učincima tehnološkog napretka, demografskih i klimatskih promjena i globalizacije moderni životi radikalno se mijenjaju. Jačanjem digitalizacije, robotizacije i upotrebe umjetne inteligencije te razvojem gospodarstva digitalnih platformi potiču se korjenite promjene na tržištu rada sa znatnim učincima na organizaciju rada. Te promjene otvaraju nove profesionalne mogućnosti i mogu doprinijeti socijalnoj uključenosti, no predstavljaju i izazove. Novi oblici rada, primjerice oni nastali uslijed digitalizacije, kao i organizacije rada mogu dovesti u pitanje tradicionalne uvjete zapošljavanja te utjecati na dostojanstven rad, pravedne radne uvjete te sigurnost i zdravlje radnika.
2. Svi radnici, uključujući one u privatnom sektoru, imaju pravo na dostojanstven rad i pravedne radne uvjete te visoku razinu sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, koji se moraju zajamčiti neovisno o veličini poslodavca, vrsti posla, vrsti radnog odnosa ili državi članici zaposlenja, čime se doprinosi cilju EU-a o neprestanom unapređenju životnih i radnih uvjeta radnika.
3. Europski parlament, Vijeće Europske unije i Europska komisija proglasom o europskom stupu socijalnih prava izrazili su zajedničku političku predanost tome da, u okviru vlastitih nadležnosti, osiguravaju bolje ostvarivanje i provedbu socijalnih prava, među ostalim prava radnika na „sigurno i prilagodljivo zaposlenje” (načelo 5.), „pravedne plaće s kojima se može dostojno živjeti” (načelo 6.), „ravnotežu između poslovnog i privatnog života” (načelo 9.) i „zdravo, sigurno i dobro prilagođeno radno okruženje te zaštitu podataka” (načelo 10.).

4. Pravna stečevina Europske unije u području radnog prava sastoji se, među ostalim, od niza direktiva kojima se utvrđuju, primjerice, individualna prava (radno vrijeme, mladi radnici, rad na određeno vrijeme ili nepuno radno vrijeme, privremeno zapošljavanje putem agencije) ili kolektivna prava (obavješćivanje i savjetovanje, europska radnička vijeća, zaštita radnika u slučaju nesolventnosti, prijenosa poduzeća ili kolektivnog otkazivanja), kojima se utvrđuju minimalni zahtjevi, a državama članicama ostavlja prostor za uvođenje pravila kojima se pruža veća razina zaštite.
5. Zakonodavnim okvirom o sigurnosti i zdravlju na radu utvrđuju se minimalni zahtjevi za sigurnost i zdravlje radnika na radu koji se primjenjuju na sve sektore diljem Europske unije¹.
6. Novi oblici rada sve su raznolikiji, što se odražava u novim ugovornim rješenjima i atipičnim oblicima zapošljavanja. Ta nova rješenja mogu biti od koristi uključenima, ali i društvu u cjelini. Mogu olakšati pristup tržištu rada nizu skupina, među kojima su osobe koje su obično najudaljenije od njega, te tako doprinijeti socijalnoj uključenosti. Osim toga, mogu omogućiti veću fleksibilnost i prilike za bolju ravnotežu između poslovnog i privatnog života. Međutim, trebalo bi posvetiti posebnu pozornost učinku tih promjena u organizaciji rada na opću dobrobit radnika, uključujući kvalitetu njihova rada te njihovo fizičko i mentalno zdravlje. Novi oblici rada ne bi trebali dovesti do umanjivanja odgovornosti poslodavca da zajamči sigurnost i zdravlje radnika na radu u svakom pogledu povezanom s tim radom niti bi se u njima trebalo odstupiti od te odgovornosti.

¹ Direktiva Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu i pojedinačne direktive u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ te druge povezane direktive.

7. Novi oblici rada i promjene u obrascima rada mogu dovesti do novih rizika kao što su brisanje granica između poslovnog i privatnog života, moguća izolacija od radne zajednice i desocijalizacija, stres i kognitivan obujam posla, rizici povezani s radom i interakcijom s robotima, produljenje poslovnog života i aktivno starenje. Te bi rizike trebalo ispravno procijeniti.
8. Vijeće je u svojim zaključcima iz ožujka 2015. o „strateškom okviru EU-a o zdravlju i sigurnosti na radu 2014. – 2020.: prilagodba novim izazovima” pozvalo Europsku komisiju da nastavi promicati sigurnost i zdravlje na radu tako što će provesti sve mjere koje su potrebne kako bi se riješili utvrđeni izazovi, uzimajući u obzir promjene na tržištu rada².
9. Vijeće je također u svojim zaključcima iz prosinca 2017. pod naslovom „Budućnost rada: poticanje e-rješenja” pozvalo države članice, Europsku komisiju i socijalne partnere da uzmu u obzir pojavu novih oblika rada, uz istodobno osiguravanje dostojanstvenih radnih uvjeta, odgovarajuće socijalne zaštite i jednakih mogućnosti za sve te da uzmu u obzir promjene oblika rada pri razvoju i provedbi zapošljavanja, uključujući sigurnost i zdravlje na radu, obrazovanje i osposobljavanje, socijalne politike³ i cjeloživotno učenje.
10. Osim toga, Vijeće je u svojim zaključcima iz lipnja 2018. pod naslovom „Budućnost rada: cjeloživotni pristup” pozvalo države članice i Europsku komisiju da uzmu u obzir nove oblike rada u području politika zapošljavanja i socijalne sigurnosti te da promiču odgovarajuće zaštitne mjere za različite kategorije radnika⁴.

² Zaključci Vijeća iz ožujka 2015. o strateškom okviru EU-a o zdravlju i sigurnosti na radu 2014. – 2020.: prilagodba novim izazovima (točka 17.).

³ Zaključci Vijeća iz prosinca 2017. o budućnosti rada: poticanje e-rješenja (točke 19. i 20.).

⁴ Zaključci Vijeća iz lipnja 2018. o budućnosti rada: cjeloživotni pristup (točka 35.).

11. Izgledno je da će inovacije i tehnološke promjene, gospodarski razvoj i novi oblici rada utjecati i na sigurnost i na zdravlje na radu, kao i na konkurentnost i produktivnost poduzeća. Ta hitna socijalna i gospodarska potreba zahtijeva odgovor kako bi se osigurali visoka razina sigurnosti i zdravlja na radu te dostojanstveni i pravedni radni uvjeti.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

12. ISTIČE da se načelo dostojanstvenog rada i pravednih radnih uvjeta sadržano u europskom stupu socijalnih prava, koje uključuje mjere koje se odnose na sigurnost i zdravlje na radu, odnosi na sve radnike, neovisno o veličini poduzeća te vrsti i trajanju radnog odnosa;
13. NAGLAŠAVA da se Okvirnom direktivom EU-a 89/391/EEZ poslodavci smatraju odgovornima za jamčenje sigurnosti i zdravlja radnika u svakom aspektu povezanom s radom, što uključuje provedbu procjene rizikâ u odnosu na sigurnost i zdravlje na radu;
14. NAGLAŠAVA važnost utvrđivanja načina na koje se može zajamčiti sigurnost i zdravlje radnika koji obavljaju nove oblike rada na mjestima u kojima bi propisani uvjeti za zaštitu radnika mogli biti izvan kontrole poslodavca;
15. NAGLAŠAVA važnost Preporuke Vijeća 2003/134/EZ o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu samozaposlenih osoba te njezine provedbe u kontekstu novih oblika rada;

16. POZDRAVLJA komunikaciju Komisije pod naslovom „Sigurniji i zdraviji rad za sve – Modernizacija zakonodavstva i politike EU-a o sigurnosti i zdravlju na radnom mjestu”⁵ i njezinu usmjerenost na suradnju s državama članicama i socijalnim partnerima kako bi se uklonile ili ažurirale zastarjele odredbe te usmjerenost na pomoć poduzećima, osobito mikropoduzećima i MSP-ima, kako bi se uskladila s pravilima o sigurnosti i zdravlju na radu i preusmjerila napore na osiguravanje bolje i opsežnije zaštite, usklađenosti i provedbe na terenu;
17. UKAZUJE na to da su, prema Eurostatu⁶, mišićno-koštani poremećaji i psihosocijalni rizici povezani s radom najčešći uzroci bolovanja;
18. ISTIČE potrebu za osiguravanjem učinkovite provedbe i izvršavanja prava EU-a koje se odnosi na radne uvjete, sigurnost i zdravlje, među ostalim ako su radnici u atipičnim radnim odnosima i obavljaju nove oblike rada;
19. NAGLAŠAVA potrebu za utvrđivanjem i razumijevanjem potencijalnih rizika i izazova za dobrobit radnika s obzirom na nove oblike rada, novu organizaciju rada i nova zanimanja. Navedeno bi prema potrebi trebalo biti popraćeno politikama i mjerama na razini Europe kako bi se zajamčilo dostojanstven rad i pravedne radne uvjete te sigurno i zdravo radno okružno, a pritom bi trebalo uzeti u obzir rodnu perspektivu i skupine u nepovoljnom položaju. Trebalo bi istražiti nove moguće mjere, uključujući razvoj mentalne dobrobiti kao dijela relevantnog praktičnog znanja, vještina i kompetencija koji bi se trebali promicati tijekom cijelog radnog vijeka⁷;
20. UKAZUJE na to da bi izrada primjerenog odgovora politika trebala biti potkrijepljena znanstvenim dokazima. Socijalni partneri, organizacije civilnog društva i drugi relevantni dionici trebali bi biti uključeni u izradu i praćenje primjerenog odgovora politika;

⁵ COM (2017) 12 final.

⁶ Istraživanje Eurostata pod naslovom „Osobe koje prijavljuju zdravstveni problem povezan s radom po spolu, dobi i vrsti problema”. Najnovija verzija: 21. ožujka 2019. (http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hsw_pb5&lang=en).

⁷ Zaključci Vijeća o budućnosti rada: cjeloživotni pristup (točka 27.).

21. PODSJEĆA na to da rezultati izvješća OECD-a/Europske komisije pod naslovom „Odgovori politika na nove oblike rada” upućuju na važnost uzajamnog učenja ako se zemlje suočavaju sa sličnim pitanjima, koje bi trebalo podupirati⁸.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I EUROPSKU KOMISIJU da, u bliskoj suradnji i u skladu sa svojim nadležnostima:

22. NASTAVE s proučavanjem učinka novih oblika rada na radne uvjete i sigurnost i zdravlje radnika te da taj učinak uzmu u obzir u svojim politikama;
23. POTVRDE važnost poštovanja autonomije i uloge socijalnih partnera i različitih modela tržišta rada u državama članicama;
24. PRIKUPLJAJU dodatne podatke, prema potrebi razvojem novih alata za praćenje, u vezi s:
- novim oblicima rada, osobito situacijama u kojima bi radno mjesto moglo biti izvan kontrole poslodavca,
 - načinima na koje poslodavci ispunjavaju svoje obveze u kontekstu novih oblika rada s ciljem promicanja dostojanstvenog rada i pravednih radnih uvjeta te osiguravanja sigurnosti i zdravlja radnika u svakom aspektu povezanom s radom,
 - uspješnosti pravnog okvira za sigurnost i zdravlje na radu⁹;

⁸ „Odgovori politika na nove oblike rada”, OECD, 2019., na temelju ankete koju su OECD i Europska komisija proveli u 44 ministarstava rada u zemljama OECD-a, zemljama EU-a i zemljama skupine G20.

⁹ Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu trenutačno prikuplja te podatke u okviru Europskog istraživanja poduzeća o novim rizicima i onima u nastajanju (ESENER), europskog istraživanja o radnim uvjetima te *ad hoc* modula o nezgodama na radu i ostalim zdravstvenim problemima povezanim s radom u sklopu Ankete o radnoj snazi EU-a.

25. ISTRAŽE, u skladu s nacionalnim pravom i praksama, postupke i alate koji dopunjuju tradicionalne inspekcijske preglede i kontrolne postupke u pogledu usklađenosti sa sigurnošću i zdravljem na radu te odredbama radnog prava, osobito s ciljem praćenja novih oblika rada, te da ojačaju suradnju relevantnih aktera u tom pogledu na razini EU-a i na nacionalnoj razini;
26. ISTRAŽE kako se digitalne tehnologije mogu bolje iskoristiti za pružanje potpore poslodavcima, radnicima, inspektoratima rada te osobito mikropoduzećima i malim poduzećima u upravljanju promjenama u organizaciji rada tako da bude u najboljem interesu radnika, primjerice digitalnim alatima za utvrđivanje i procjenu rizikâ te upravljanje njima, informiranjem na internetu, dobrim praksama i digitalnim materijalima za osposobljavanje te poboljšaju i ojačaju primjenu digitalnih alata koje su razvile države članice i sredstava interaktivne procjene rizika putem interneta (OiRA).

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA:

27. u suradnji s Eurofoundom i Europskom agencijom za sigurnost i zdravlje na radu UTVRDI izazove i rizike povezane s kvalitetom posla te sigurnošću i zdravljem radnikâ, uključujući odgovornost poslodavaca, koji su povezani s novim oblicima rada i organizacije rada te novim zanimanjima;
28. UTVRDI moguće nove smjerove za politike uz potporu Savjetodavnog odbora za sigurnost i zdravlje na radu;
29. NASTAVI s promicanjem zaštite dostojanstvenog rada i pravednih radnih uvjeta za sve radnike u EU-u učinkovitom provedbom postojećeg okvira radnog prava EU-a, među ostalim u kontekstu novih oblika rada i učinka tehnoloških postignuća na organizaciju rada;
30. NASTAVI s modernizacijom politika koje se odnose na sigurnost i zdravlje na radu u skladu s promjenama u svijetu rada kako bi se održala i, ako je moguće, podigla trenutačna razina sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, osobito uz potporu i djelovanje Savjetodavnog odbora za sigurnost i zdravlje na radu.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA:

31. DIJELE svoje iskustvo u odgovoru na te nove izazove u okviru kontinuirane rasprave na europskoj razini te time olakšaju prilagodbu na nove rizike i mogućnosti na radu koji su sve prisutniji i za poslodavce i za radnike u novim oblicima rada;
32. OSIGURAJU odgovarajuće osposobljavanje inspektora rada kako bi se odgovorilo na nove izazove i ojačaju suradnju inspektorata rada u državama članicama kako bi razmjenjivali najbolje prakse i iskustva, među ostalim aktivnom suradnjom u okviru Odbora viših inspektora rada;
33. RAZMOTRE prikladnost sadašnjih definicija radnog mjesta u budućnosti s obzirom na nove oblike rada, uzimajući u obzir rad Savjetodavnog odbora za sigurnost i zdravlje na radu;
34. ISTRAŽE moguće prilagođene pristupe u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom za osiguravanje zaštite radnika u novim oblicima rada, a da se pritom ne umanju odgovornost poslodavca da zajamči sigurnost i zdravlje radnika u svakom aspektu povezanom s tim radom i ne odstupi od te odgovornosti.

POZIVA SOCIJALNE PARTNERE DA:

35. NASTAVE sudjelovati u naporima da se osigura kvaliteta radnih mjesta, dostojan rad i pravedni radni uvjeti te da se sigurnost i zaštita zdravlja na radu prilagode promjenama u kontekstu novih oblika rada;
36. u tom pogledu aktivno SURAĐUJU u različitim relevantnim forumima na nacionalnoj razini i na razini EU-a;
37. UZMU U OBZIR postojeće zakonodavstvo o sigurnosti i zdravlju na radu u kontekstu svoje odluke da u pregovorima u okviru zajedničkog programa rada za 2019. i 2020. dogovore autonomni okvirni sporazum o digitalizaciji.

Upućivanja

1. Na međuinstitucijskoj razini EU-a:

- Europski stup socijalnih prava

2. Zakonodavstvo Unije:

- Direktiva Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu („Okvirna direktiva” za sigurnost i zdravlje na radu)
- Preporuka 2003/134/EZ od 18. veljače 2003. o poboljšanju zaštite zdravlja i sigurnosti na radu samozaposlenih osoba

3. Vijeće:

- Zaključci Vijeća iz ožujka 2015. o strateškom okviru EU-a o zdravlju i sigurnosti na radu 2014. – 2020.: prilagodba novim izazovima
- Zaključci Vijeća iz rujna 2015. o novom planu za zdravlje i sigurnost na radu s ciljem poticanja boljih radnih uvjeta
- Zaključci Vijeća iz prosinca 2017. o budućnosti rada: poticanje e-rješenja
- Zaključci Vijeća iz lipnja 2018. o budućnosti rada: cjeloživotni pristup

4. Europska komisija:

- Strateški okvir EU-a o zdravlju i sigurnosti na radu 2014. – 2020.: prilagodba novim izazovima
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Sigurniji i zdraviji rad za sve – Modernizacija zakonodavstva i politike EU-a o sigurnosti i zdravlju na radnom mjestu (COM(2017) 12 final)
- Evaluacija praktične provedbe direktiva EU-a o sigurnosti i zdravlju na radu u državama članicama EU-a (studen 2015.)

5. Europski parlament:

- Rezolucija Europskog parlamenta od 25. studenoga 2015. o strateškom okviru EU-a o zdravlju i sigurnosti na radu 2014. – 2020. (2015/2107(INI))

6. Ostalo:

- Mišljenje Savjetodavnog odbora za sigurnost i zdravlje na radu o modernizaciji šest direktiva o sigurnosti i zdravlju na radu kako bi se zajamčio zdraviji i sigurniji rad za sve (1718/2017) u pogledu Direktive o mjestu rada (89/654/EEZ)
- Izvješće Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu o predviđanjima u vezi s novim i budućim rizicima za sigurnost i zdravlje na radu povezanim s digitalizacijom do 2025.
- Dokument za raspravu Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu pod naslovom „Osvrt na budućnost rada: robotika”
- Izvješće OECD-a iz 2019. pod naslovom „Odgovori politika na nove oblike rada”
- Istraživanje Eurostata pod naslovom „Osobe koje prijavljuju zdravstveni problem povezan s radom po spolu, dobi i vrsti problema”. Najnovija verzija: 21. ožujka 2019.
